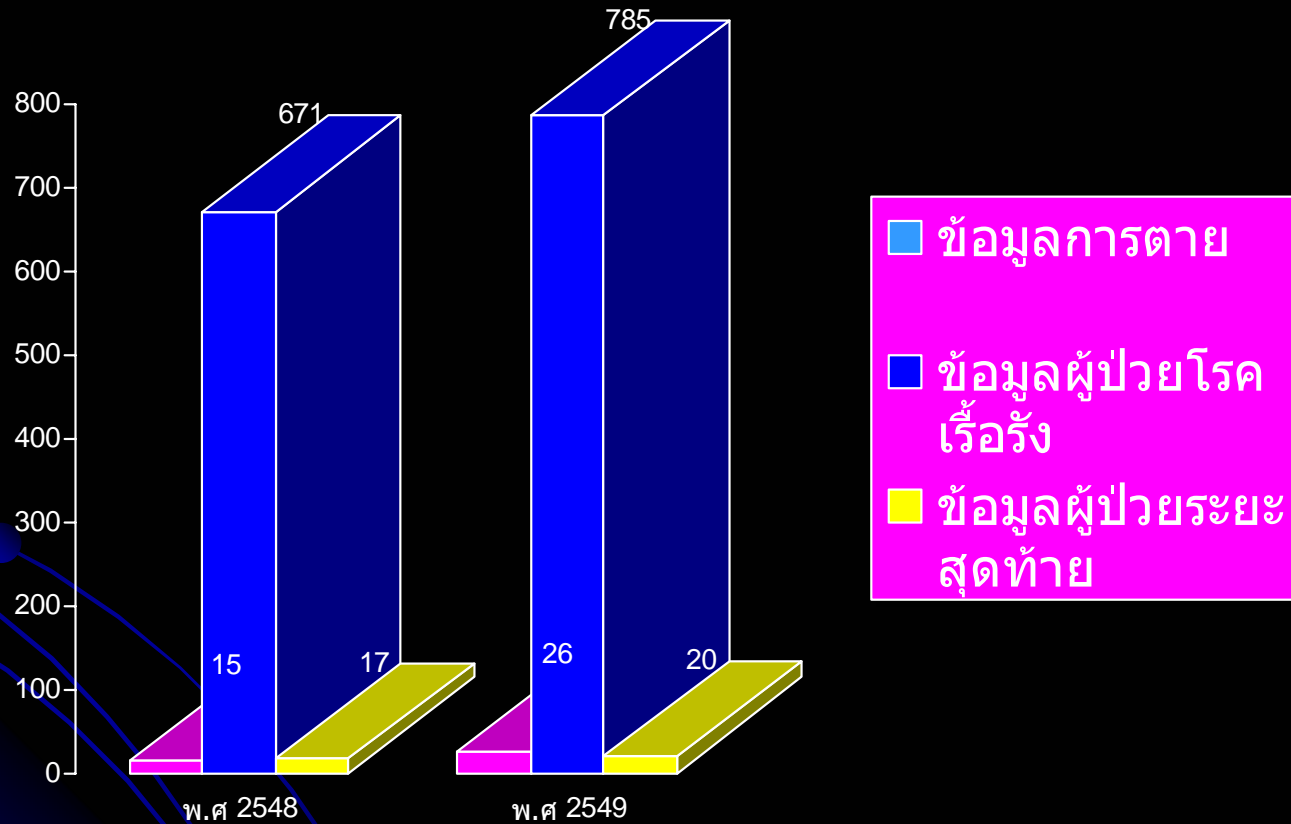

ครอบครัวกับ การดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้าย

โดย

นฤมล บุญเลิศ และคณะ
โรงพยาบาลเทพา จังหวัดสงขลา

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

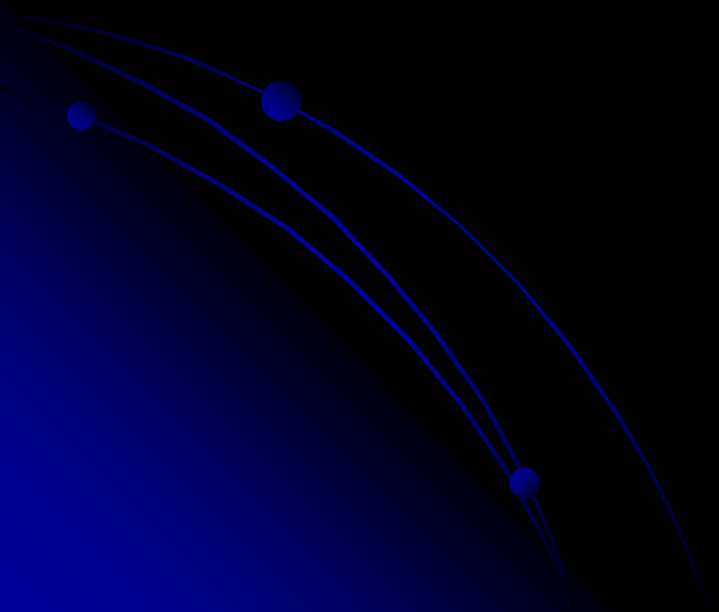
วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาการดูแล / ผลกระทบต่อครอบครัว / ความต้องการ
การดูแลระยะสุดท้ายของครอบครัว

คำถามการวิจัย

1. ครอบครัวดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้ายอย่างไร
2. ผลกระทบต่อครอบครัวที่มีผู้ป่วยระยะสุดท้ายเป็นอย่างไร
3. ความต้องการ การดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้ายของครอบครัวเป็นอย่างไร

ข้อค้นพบ

1.ความคิดเห็นเกี่ยวกับความตาย

- **บริบทมุสลิม:ความตายเป็นกำหนดของอัลลอฮ์**

"จihatหรือไม่จihatอยู่ที่อัลลอฮ์(พระเจ้า) ถ้าเพื่ออัลลอฮ์ ให้จihatก็จihatแต่ถ้าอัลลอฮ์ให้ตายก็ตายเมื่อนั้น"

(ผู้ดูแล 005 ไทยมุสลิม)

- **บริบทไทยพุทธ:ความตายเป็นเรื่องกฎธรรมชาติ**

"แต่ก็ต้องทำใจถือว่าชีวิตมนุษย์เกิดแก่ เจ็บ ตาย เป็นเรื่องธรรมดา สมมุติว่าแกเสียไปเราก็มีความรู้สึกเสียใจมั่งแต่ก็ต้องทำใจ"

(ผู้ดูแล 007 ไทยพุทธ)

2.การตอบสนองต่อภาวะใกล้ตาย

2.1 ทำใจยอมรับต่อภาวะใกล้ตายเนื่องจากเป็น
โรคที่รักษาไม่ได้

2.2 .การเตรียมตัวทางเศรษฐกิจเพื่อเตรียม

พิธีกรรม

3. การดูแลของครอบครัว

3. 1. ดูแลเรื่องความสุขสบายทั่วไปเนื่องจากผู้ป่วยช่วยเหลือตนเองไม่ได้

3. 2. ช่วยบรรเทาอาการทุกข์ทรมานจากความเจ็บป่วย โดยใช้ทั้งการแพทย์แผนปัจจุบัน ทางเลือก และพิธีกรรม

3. การดูแลของครอบครัว(ต่อ)

3. 2.1 : การแพทย์แผนปัจจุบัน

"ก็จะไปคุยแล้วบอกว่าพ่อเจ็บมากมัยจะหายาแก้ปวดให้กิน หรือว่าไปนอนโรงพยาบาล ถ้าได้พูดคุยก็จะช่วยลืมความเจ็บปวดได้บ้าง"

(ผู้ดูแล 010 ไทยพุทธ)

3. 2.2 : การแพทย์ทางเลือก

"ตอนนอนโรงพยาบาลแกให้เอา ...รากหมาก รากพร้าวมาใส่น้ำชุบตัวชโลมตัวแกมาชุบตัวร้อนจะน้อยลง"(ผู้ดูแล 001 ไทยมุสลิม)

3. การดูแลของครอบครัว(ต่อ)

3. 2.3 : พิธีกรรม

: ไทยมุสลิม

"เหนือยกก็อ่านกุลอุวัลเลาะห์(บทหนึ่งในคัมภีร์อัลกุรอาน)"
(ผู้ดูแล 005 ไทยมุสลิม)

: ไทยพุทธ

"หลบไปบ้านได้นิมนต์พระมาเทศน์ให้แกฟิ่ง เอาน้ำตัดบาปตัดกรรม
ให้กิน พอกินได้ 3 อีก แกก้หาม่าย(เสียชีวิต)"
(ผู้ดูแล 002 ไทยพุทธ)

3. การดูแลของครอบครัว(ต่อ)

3.3 ส่งเสริมให้กำลังใจผู้ป่วยต่อสู้กับอาการเจ็บป่วย

"ลูกมาพูดให้กำลังใจให้มัจับ(นึกถึงพระอัลลอฮ์)"

(ผู้ดูแล 008 ไทยมุสลิม)

"ไม่มีไทรมาเป็นกำลังใจ"

(ผู้ดูแล 007 ไทยพุทธ)

3. การดูแลของครอบครัว(ต่อ)

3.4. ใช้เครื่องมือทางศาสนามาดึงสติของผู้ป่วย ระยะสุดท้ายเพื่อช่วยให้ผู้ป่วยจิตใจสงบ

*"อยู่ที่บ้าน...เขาถือลูกสะแบะ(ลูกประจำ)ร้อยเม็ดว่า
• สบฮานันเลาะฮ์ อัลฮัมดุลิลละฮ์ อัลลอฮุอักบัต
(การขอพรจากอัลลอฮ์)เขาว่าสามสิ่งนั้น แหะแล้ว
แต่ว่าจนหลับ"*

(ผู้ดูแล 005 ไทยมุสลิม)

4. ผลกระทบต่อครอบครัว

4.1 ด้านการทำงาน: อาชีพของผู้ดูแล
เปลี่ยนแปลงเพื่อให้เอื้อต่อการดูแล
ผู้ป่วยระยะสุดท้าย

4. 2. ด้านเศรษฐกิจ : การเจ็บป่วยของผู้ป่วยส่งผลกระทบต่อรายได้ของครอบครัวทำให้มีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นแต่รายได้ลดลง

5. ความต้องการของครอบครัว

5.1. ต้องการบรรเทาอาการ: ไม่ต้องการให้ผู้ป่วยทุกข์ทรมาน

" อ้อที่ว่าอย่าให้ชายทรมานนั้น คือว่าอย่าให้อยู่เหนียว หายใจ ฟู ฟู ลางคนหมั่นเที่ยวกลิ้งก่ายหลาย เที่ยวเกลือก ... เอ้าพอ สาเหนียวก็บอกหมอมานฉีดยา" ผู้ดูแล 004 ไทยมุสลิม)

5.2. ต้องการให้ผู้ป่วยเสียชีวิตโดยที่มีสภาพร่างกายครบสมบูรณ์

"ให้ไปให้ครบ อย่าให้แห้วง อย่าให้เป็นรูในร่างเขา อย่าเที่ยวบากตรงนั้น ร่างเก่าให้ไปสะอาดไปเลย อย่าให้เที่ยวเจาะอยู่ตรงนี้ เหวอะเค้าเขือดอยู่ ตรงนี้ เหวอะ แบบว่าไปไม่ครบไปเป็นแผลไปนั้น เป็นรูโหว่ง"
(ผู้ดูแล 005 ไทยมุสลิม)

5. ความต้องการของครอบครัว(ต่อ)

5.3 ความต้องการเลือกสถานที่ตาย

5.3.1 เสียชีวิตในโรงพยาบาล เนื่องจากเกิดความสบายใจที่ได้อยู่ใกล้ชิด แพทย์ พยาบาล สามารถ ขอความช่วยเหลือ เรื่องการรักษาพยาบาลได้

5.3.2 เสียชีวิตที่บ้าน เพื่อดูแลผู้ป่วยได้สะดวก ญาติเยี่ยมได้ไม่จำกัดจำนวน รวมทั้งได้ปฏิบัติตามหลักศาสนา ช่วยให้ผู้ป่วยจากไปอย่างสงบ

5. ความต้องการของครอบครัว(ต่อ)

5.4. ต้องการข้อมูลเกี่ยวกับการดูแลที่บ้าน

"อยากให้โรงพยาบาลแนะนำก่อน เอาหลบไปที่บ้านกะได้ใช้ได้ถูก วันก่อนได้ 2 วันก็หมด ไม่รู้ไปเปิดท่าไหนไม่รู้ ทำไม่ถูก ทำ 2 คน พี่ชาย ก็เลยมาคืนถัง อยากให้ชายอยู่ที่บ้าน มีออกซิเจนใช้ที่บ้าน"
(ผู้ดูแล 001 ไทยมุสลิม)

5. 5 ต้องการสถานที่เป็นส่วนในการดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้าย

"ต้องการให้แยกห้องเฉพาะสำหรับคนไข้ระยะสุดท้าย ให้เป็นส่วนตัว ญาติเขาจะได้ไปสวดมนต์ อ่านหนังสือไม่ว่าพุทธหรืออิสลาม ญาติไปก็คนๆหมอมไม่ต้องขี้ง (โกรธ) เขาจะสวดมนต์พริ่ๆ(อย่างไร) หมอมไม่ต้องห้าม"
(ผู้ดูแล 005 ไทยมุสลิม)

อภิปรายผล

1. การดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้ายของครอบครัว มีทั้งการดูแลด้านร่างกาย จิตใจ จิตวิญญาณ รวมทั้งมีการนำหลักศาสนามาใช้ เพื่อต้องการให้ผู้ป่วยผ่านวาระสุดท้ายของชีวิตอย่างสงบไม่ทุกข์ทรมาน
2. การดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้าย ทำให้ครอบครัวมีการเปลี่ยนแปลงในเรื่องด้านการทำงานและด้านเศรษฐกิจ
3. ความต้องการการดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้ายขึ้นอยู่กับบริบท ทางวัฒนธรรม ความเชื่อ ความศรัทธา และหลักศาสนา

สรุป

ครอบครัวดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้ายบนพื้นฐานของความเชื่อ ความศรัทธา ตามหลักศาสนา เพื่อต้องการให้ผู้ป่วยระยะสุดท้ายจากไปอย่างสงบ ดังนั้นทีมสุขภาพที่ให้การดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้ายต้องเข้าใจในบริบท

ข้อเสนอแนะ

1. ทีมสุขภาพต้องเข้าใจในบริบททาง วัฒนธรรม คุณค่า ความเชื่อ ความศรัทธา รวมทั้งหลักศาสนา
2. ควรมีการปรับระบบบริการที่เอื้อต่อการดูแลผู้ป่วย ระยะสุดท้าย
3. ควรมีการศึกษาการพัฒนาระบบการดูแลผู้ป่วย ระยะสุดท้ายโดยครอบครัวและชุมชนมีส่วนร่วม

ขอขอบคุณ

- กลุ่มผู้ให้ข้อมูล
- อาจารย์ที่ปรึกษา:
 พันเอกนายแพทย์ทวีศักดิ์ นพเกษร
 ผ.ศ.ดร.กิตติกร นิลมานันต์
- ชมรมพยาบาลชุมชนแห่งประเทศไทย
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ
- โรงพยาบาลเทพา